

Kort historik

Nybro tillhörde ursprungligen Madesjö församling. Med järnvägen utvecklades dock Nybro snabbt och blev 1865 köping, 1880 egen kommun och år 1932, stad.

Kyrkan av tegel med torn i väster, smalare kor i öster och flygel åt norr med församlingssal sakristia och övriga utrymmen, byggdes 1929-34. Efter detta har kyrkan genomgått flera renoveringar vilka främst påverkat dess interiör.

Händelselista

De nedan redovisade uppgifterna utgör en sammanfattning av redovisad litteratur och genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkobyggnadens historia.

Källor:

ATA Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet.

KLM Kalmar läns museums arkiv

År	Händelse	Källa
1929	Församlingshemmet började uppföras av byggmästare C. J. Blomqvist efter ritningar av J. Fred. Olsson.	KLM Klipp.ark.
1931	Församlingshemmet stod ännu inte helt färdigt men användes provisoriskt för första gången i samband stadsinvigningen.	KLM Klipp.ark
1934	Kyrkan, bestående av det ursprungliga församlingshemmet då försett med torn, invigdes. Väggarna hade ströpplad, ofärgad puts. Långhus och församlingssal hade öppen grönmålad takstol på vars stödben förgyllda änglahuvuden var placerade. Läktartaket var målat i mörkbrunt. Den öppna bänkinredningen med klassicistiskt enkla gavlar, predikstolen med inlagd kolmårdsmarmor i speglarna, den klassicistiskt inspirerade läktarbröstningen, den genombrutna, spjälfsedda altarringen var samtliga utförda i en mörkt grönskiftande ton. Bänkar, predikstol och altarupsats med marmoreringsmålning. I de två stora rundbågiga öppningarna mellan långhus och församlingssal var två höga pardörrar i fernissad ek med lunettformade överljus med färgat glas placerade. I bänkkvarteren låg skurgolv av trä och i gångarna låg kalkstensplattor.	KLM Klipp.ark
1959	Kyrkan återinvigdes efter en stor renovering genomförd av Hultmans byggnadsfirma, Nybro, efter ritningar av Gösta Gerdsjö. Vid renoveringen genomfördes följande förändringar: Kyrkorummets samtliga väggytor blåstrades rena från den ursprungliga putsen. Vid omputsningen användes en finare puts och som lades på med rundrivningsteknik för att få ytan levande. Interiören målades om, takets färg blåstrades bort och takpanelen gavs en tunn, ockrafärgad lasyr medan takstolarna laserades i ultramarin.	KLM Klipp.ark ATA

	<p>Väggarna målades gråvita och bänkarnas inre målades i en djupröd kulör medan dess gavlar målades grafitgrå, förutom speglarna som fick samma blå färg som takstolarna.</p> <p>Altarringen försågs med nytt kläde i gult.</p> <p>De ursprungliga förgyllda änglahuvudena på takstolarna togs ned liksom tvärstagen med svarvade, nedhängande dekorationer.</p> <p>Sannolikt var det vid denna renovering som dörrarna mellan församlingssal och långhus togs bort.</p> <p>Den främsta bänkraden i långhusets bänkkvarter togs bort.</p> <p>Koret fick en ny, genombruten altarring.</p> <p>I fönstersmygarna lades fönsterbänkar av grå kalksten med lågerhuggna framkanter. Även elementnischer under fönstren kläddes med kalksten med lågerhuggna framkanter.</p> <p>I de bägge läktartrapporna avhyvlades enligt arbetsbeskrivningen planstegens profilerade stegnosar och planstegen belades med linoleum innanför kantlister av ek.</p> <p>Sakristian utökades åt öster och försågs med nytt tak i koppar.</p> <p>Ny ekparkett i fiskbensmönster inom väggfriser lades och nya golvsocklar av ek uppsattes i sakristian</p> <p>Ljus kronorna i långhuset och sannolikt också i församlingssalen hängdes om och placerades över bänkkvarteren från att ha hängt över mittgången.</p> <p>Tre nya kronor köptes, en lika dan som de gamla och två av en ny sort.</p> <p>Kyrkans sydöstra reservutgång sattes igen och dopfunten placerades invid den.</p> <p>Pastorexpeditionen ovan församlingshemmet flyttades till en av prostgårdens flyglar.</p>	
1972	<p>Församlingssalen avdelades med en vägg och i de nya utrymmena inrymdes bl.a. handikapptolett.</p> <p>Dörr till det nya utrymmet togs upp i den forna församlingssalens nordöstra fönsteröppning, en ny trappa byggdes och entrén försågs exteriört med ett hydrauliskt lyftbord.</p> <p>Dörren som tidigare suttit mellan församlingssalen och kapprummet flyttades till församlingssalens nya nordvägg.</p> <p>Det nya utrymmets parkett från 1959 ersattes av röd kalksten.</p>	ATA
1984	<p>Kyrkan renoverades under arkitekt Ivar Pettersson, B A Bengtsson byggkonsult:</p> <p>Interiören målades och de tidigare vit-grå väggarna gavs en ljust beige-rosa kulör.</p> <p>Altarringen togs bort och ersattes av flyttbara knäfall.</p> <p>Altaruppsatsens altarbord togs bort och ett nytt fristående altare tillverkades.</p> <p>Tre bänkrader togs bort i vart och ett av de båda främre bänkkvarteren.</p>	ATA

	Kororgeln flyttades från församlingssalen till långhusets södra sida Takstolarnas ursprungliga, förgyllda gipsänglar som togs ned vid renoveringen år 1959 återuppsattes på sina platser längst ut på takstolarnas stödben, liksom takstolarnas ursprungliga tvärslåar. Predikstol och altaruppsats rengjordes.	
1989	Tornspiran renoverades och tuppen omförgylldes med bladguld. Läktarorgeln byttes ut och en ny tillverkades av Grönlunds orgelbyggeri.	KLM Klipp.ark ATA
1996?	Handikappramp byggdes vid tornets norra sida och en ny dörr togs upp i bröstningen till ett befintligt fönster.	KLM Topp.ark.
2002	Inventering av kyrkans fasta och lösa bemålade inventarier genomfördes av Jönköpings läns museum.	KLM Top.ark.

Övergripande kulturhistorisk bedömning

Generella värden

Som alla andra kyrkor byggda före utgången av år 1939 skyddas Nybro kyrka genom Kulturminneslagen (SFS 1988:950). Lagskyddet är ett uttryck för att dessa kyrkor anses ha ett högt kulturhistoriskt värde. Det är inte enbart kvalitativa, estetiska eller historiska egenskaper som tillmäts värde, utan också symboliska och ickemateriella. Varje kyrka utgör ett lokalt kulturarv för sin bygd och är ofta bland de äldsta byggnaderna i socken. Kyrkorna har generella värden, d v s sådana som är gemensamma för alla kyrkor. I skriften ”Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning av kyrkor”, utgiven av Riksantikvarieämbetet, ges exempel på sådana värden och karaktärsdrag. Kyrkan och kyrkomiljön är karaktärsskapande för bygden, ett landmärke och en orienteringspunkt i landskapet. Den är en symbol för trygghet, kontinuitet och förankring i tillvaron. Det lagliga skyddet omfattar kyrkobyggnadens exteriör och interiör, dess inventarier samt kyrkogården med dess byggnader och fasta anordningar.

Bakgrund

Nybro tillhörde ursprungligen Madesjö som då var en av de största landsförsamlingarna i södra Sverige. Den livskraftiga nya tätorten Nybro utvecklades snabbt med järnvägen och blev 1865 köping, 1880 egen kommun och år 1932 stad. I början av 1900-talet beslöt man att uppföra en kyrka. Men så kom dåliga tider vilket gjorde att kostnaden för bygget fördubblades och man valde istället att uppföra ett församlingshem som man senare, då tiderna tillät, kunde bygga om till kyrka.

Ritningar till både församlingshem och kyrka gjordes av J. Fred. Olson. Olson (1870-1947) tillträdde 1904 som Kalmars första stadsarkitekt. Han var verksam i 33 år, fram till 1937. Han kom under perioden att dominera byggandet i staden. I texten *63 år med två stadsarkitekter i Kalmar* av Ulf Liedström berättas att J. Fred Olson signerat ritningarna till omkring 70 % av alla hus som byggdes i Kalmar mellan 1904 och 1937. Bland de offentliga byggnaderna kan nämnas Nisbetska flickskolan, elverket, gamla varmbadhuset, församlingshuset vid Esplanaden och Sankt Olofs kapell i Trekanten.

Församlingshemmet började byggas år 1929 och kunde tas i bruk i provisoriskt skick för första gången vid stadsinvigningen på nyårsafton år 1931. Då man redan från början hade planerat att längre fram bygga om församlingshemmet till kyrka genom att förse det med torn var steget inte särskilt långt när man år 1931 återgick till kyrkotanken och lät arkitekten göra ritningar till tornbygget. Kristiderna gjorde dock att det dröjde ända fram till slutet av 1933 innan församlingssalen blev så pass färdig att den kunde börja användas och ända till slutet av år 1934 innan det ursprungliga församlingshemmet, nu försett med torn, stod klart för invigning. Kyrkan är ritad av stadsarkitekt J. Fred. Olsson som även var den som gjorde ritningarna till den första etappens församlingshem.

Kyrkomiljön

Nybro kyrka ligger inne i Nybro stad och saknar kyrkogård. Söder om kyrkan går järnvägen och mitt emot kyrkan vid Kyrkoesplanaden, som löper förbi dess huvudentré i väster, ligger församlingshemmet som byggdes år 1965. Denna gata hör till kyrkomiljön och har givits en särskild gestaltning med väl tilltagen gångbana, kantad av knuthamlade almar och med belysningsarmaturer från kyrkans byggnadstid. Almarna som utgör gatans trädrader är ett för kyrkogårdar vanligt växtmaterial och sätter genom detta en kyrklig prägel på gatumiljön. Öster om kyrkan ligger en skola och dess skolgård sluter an direkt mot den lilla grönyta som definierar kyrkomarkens utsträckning. Vid den gågata som löper öster ut sydöst om kyrkan ligger prästgården. En mindre park ansluter till kyrkans södra sida. Denna park har dock givits en för park miljöer vanlig möblering vilket gör att den inte direkt upplevs höra samman med kyrkan. Norr om kyrkan finns en gångväg som leder till skolan och en ny byggnad är här på väg att uppföras.

Sammanfattningsvis kan sägas att kyrkan ligger i en stadsmiljö med flera offentliga byggnader samt att gatan som löper förbi dess huvudentré har givits en gestaltning som tar hänsyn till och understryker kyrkans närvaro.

Kyrkobyggnaden

Exteriör

Kyrkan består av ett långskepp med torn i väster och smalare rakslutet kor i öster med en sammanbyggd flygel åt norr med församlingssal. Åt norr ligger även sakristian i vinkeln mellan koret och flygeln. Fasaden har en grov granitsockel, fasadteglet är bränt i en mörk färgton, taket är täckt med mörkgrå skiffer med kopparklädda delar över tornet och entrén till församlingssalen.

Kyrkans exteriör är mycket välbevarad både till material och utförande och har ett stort kulturhistoriskt värde. Exteriören har jämfört med interiören givits en mer helgjuten nationalromantisk stil, dock med inslag av 1920-talets lättare utformning av detaljer. Nationalromantiken manifesterar sig i fasadernas kraftiga murverkan, i det höga, branta, skifferklädda taket. I de grupperade fönstren vilka genom denna orientering används som dekorelement i fasaden. I den småspröjsade indelningen av fönstren. I det mörkt rödbruna teglet, fasadens omsorgsfullt murade detaljer och dekorativa mönstermurning liksom i sockelns grova granit, portarnas tunga slutenhet och grova dekorativa utförande. Även den additiva organiska planformen och sättet på vilket de olika byggnadskropparna ansluter mot varandra med olika nivåer och små förskjutningar är uttryck för stilen. Som exempel kan nämnas sättet på vilket entrén till församlingssalen springer fram ur flygelbyggnaden och bryter dess takfot. Till de nyklassicistiska stildragen hör lättheten i det karnisformade taket med spira på entrén till församlingssalen och tornets förhållandevis lätta takutformning. Till nyklassicismen stildrag hör även de stora rundbågiga fönsteröppningarna och den svängda avslutningen av långhusets strävpelare. Strävpelarna i sig är snarast ett av nygotikens karaktäristiska drag.

Exteriören är utförd i en stilblandning av nationalromantik och nyklassicism och det är främst den omsorgsfulla gestaltningen, de gedigna och omsorgsfullt utvalda materialen och det hantverksmässiga utförandet som utgör dess kulturhistoriska värde.

Interiör

Kyrkan består av ett långskepp med vapenhus, vindfång och läktare i väster. Vindfånget är försett med toalett och vapenhuset har två trappor till läktaren samt dörr i norr till utvändig ramp. Långhuset har ett smalare, upphöjt, rakslutet kor i öster och norr om, med entré från koret, ligger sakristian med entré försedd med toalett i norr. Norr om långhuset ligger även en motbyggd flygel med församlingssal. Församlingssal och långhus skiljs åt av en mur med två stora öppningar i vilka det ursprungligen satt två stora pardörrar med lunettformade överljus. I den norra flygeln inreddes 1972 en handikapptoalett med entré från öster och ett mindre extra utrymme. Flygeln avslutas i norr av det ursprungliga kapprummet med nedgång till källaren och i väster med en entré med trappa till ovanvåningen. I flygelns ovanvåning finns ett större rum samt ett mindre, det senare med en enkel köksinredning och ovan församlingssalen finns en vind. Tornet i väster har ett stort rum ovan vapenhuset som genom den stora rundbågiga öppningen i muren mot läktaren hänger samman med denna. Interiören är utförd i en stilblandning av nationalromantik och nyklassicism.

Vapenhuset karaktäriseras av en hög bevarandegrad och har en enkel men mycket omsorgsfull utformning i nationalromantisk stil. Denna karaktär bärs av väggarnas tegelbröstning med mönstermurning, en för stilen karaktäristisk utformning. Till nationalromantikens karaktäristik hör även den fernissade eken i dörrar och snickerier liksom dörrarnas vattrade, färgade glaspartier och beslag. Också golvet kalkstensbeläggning är vanlig för stilen. Taket var ursprungligen betsat och fernissat och bidrog då ytterligare till rummets nationalromantiska prägel. Taket täckmålades dock vid 1950-talets renovering (det ursprungliga utförandet går att se i vindfångets tak). En viktig del av karaktären i rummet är den enkla utformningen som gör att nationalromantikens element får en funktionalistisk prägel. Detta representeras av den enkla och nätta utformningen av dörrarna och de i nischer och öppningar skarpt utförda hörnen. Senare tillägg i rummet är främst den sparsamma inredningen i form av hatthylla, bänk och vägghyllor. Även dörren mot rampen i norr är ett senare tillägg. Denna har dock givits ett eget men lågmäld utformning som faller undan i rummet. Då rummets karaktär är så stark och utformningen av tilläggen så återhållsam bevaras rummets ursprungliga karaktär.

Vindfångets utformning är ursprunglig medan toalettens utformning med rutigt klinkergolv och turkosblått kakel halvvägs upp på väggarna sannolikt tillkom vid renoveringen 1959 men kan även vara ursprunglig. Utmärkande för toalettens utformning är den estetiskt medvetna utformningen och den materialkvalité som kännetecknar utrymmet.

Läktartrapporna är ursprungliga och har givits en för sekelskiftet vanlig utformning och täckmålningen ger dem en traditionell prägel. Handledaren i svarvad, polerad björk på smidda järnkrokar är ursprunglig men bryter med sitt moderna och något funktionalistiska uttryck av mot trapploppets övriga utformning. Det runda fönstret med korsformig båge hör med sin utformning ihop med kyrkans övriga nationalromantik och är för kyrkan mycket karaktäristiskt.

Dörrarna till läktarplanet har samma utformning som dörrarna i vapenhuset och binder därmed samman de båda utrymmena. Tornrummet i läktarplan tillkom liksom de övriga utrymmena i tornet i kyrkans andra byggnadsetapp. Rummets får sin speciella karaktär av den ursprungliga enkelheten, höjden, rymden och det stora fönstret i västväggen. Det senare tillkomna golvet är även det ett karaktärsskapande element i rummet. Golvet tillkom, sannolikt i samband med att den nya orgeln installerades år 1989. Golv och orgelbaksida har en annan karaktär än resten av rummet varför de upplevs som en separata delar istället för att bilda enhet med det ursprungliga rummet.

Kyrkorummet är utfört i en blandning av nyklassicism och nationalromantik. Till den nyklassicistiska utformningen kan räknas det rektangulära långhuset, de stora rundbågade fönsteröppningarna och den stora läktaren i väster med sin enkla bröstning. Delar av inredningen har även den givits en utformning med en nyklassicistisk enkelhet i utförandet. Det gäller främst altaruppsatsen, predikstolen och bänkarnas enkla gavlar vilka samtliga är ursprungliga även om de genom senare tiders bemålning givits ett något annat uttryck än den ursprungliga mörkgröna marmoreringen. Den öppna utformningen av bänkarna är vanlig för de nygotiska kyrkorna kring sekelskiftet och nationalromantiken tar sitt uttryck i de synliga takstolarna och dess utformning, fönstrens spröjsning och triumfbågen i koret. Dagens orgelfasad består liksom den ursprungliga av två delar vilket lämnar det västra fönstret synligt från kyrkorummet. Fasaden är dock betydligt större än båda sina föregångare varför öppningen mellan torn och långhus endast delvis kan skönjas. Fasadens storlek gör att större delen av den ganska stora läktaren idag upptas av orgelhuset varför läktaren upplevs som mindre än vad den är och ursprungligen framstod som. Fasadutformningen har gjorts på ett sätt där inramningen av fasadpiporna mest utgör en avgränsning kring de tydligt framträdande fasadpiporna. En utformning som ansluter till den ursprungliga orgelfasadens.

Stilblandningen i kyrkorummet ger det en heterogen prägel där de enkla bänkgavlarna, läktarbröstningen, altaruppsatsen och predikstolen samsas med det uttrycksfulla och iögonenfallande taket en polarisering som hör till kyrkorummets övergripande karaktär och särart. Arkitekten har förhållit sig ganska fritt till de stilar han behärskade vilket ger kyrkorummet en egensinnig stilblandning. Det faktum att kyrkan är byggd så sent som på mitten av 1930-talet gör dess blandstil än mer remarkabel. Stilblandningen har förstärkts ytterligare genom de gjorda renoveringarna som avlägsnat för interiören sammanhållande arkitektoniska element och förstärkt andra delar. Den ursprungliga heterogena utformning bidrar dock till att bredda spektrat i det tidiga 1900-talets kyrkoutformning.

Sakristian utökades åt öster vid renoveringen år 1959 och försågs då med dagens skåpsinredning och parkettgolv. Utökningen gjordes mycket varsamt och den största delen av den ursprungliga sakristian behölls. Skåpsinredningen som idag ger rummet en stor del av dess karaktär anpassades på ett föredömligt sätt till rummets ursprungliga utformning samtidigt som den gavs en för sin tid typisk karaktär. Golvet binder på ett fint sätt samman rummets olika delar. Utformningen av toaletten i entrén med rutigt klinkergolv och turkosblått kakel halvvägs upp på väggarna är densamma som för toaletten i tornets vindfång och tillkom sannolikt vid renoveringen 1959.

Församlingssalen hade ursprungligen samma utformning som långhuset men vid renoveringen år 1959 lades ett plant tak in och 1972 avdelades den norra delen till entré och handikapptolett. Även de ursprungliga bänkarna är borttagna liksom den mittgång av kalksten som löpte mellan rummets båda bänkkvarter. Dessa förändringar samt borttagandet av de stora dörrarna med lunettformade överljus som ursprungligen satt i de två stora öppningarna till långhuset har ändrat rummets ursprungliga karaktär. Den öppna takstolen, det större rummet, den fasta bänkinredningen och slutenheten mot långhuset bör ursprungligen ha givit rummet en mer självständig och sakral karaktär. Det som fortfarande förmår att ge rummet något av en ursprunglig karaktär är den östra och den västra väggen med sina stora fönsteröppningar, den ursprungliga dörren i norr samt den kalkstensbelagda golvdelen närmast långhuset. De uthuggna elementnischerna vilka kläddes med kalksten 1959 lägger ytterligare en omsorgsfull dimension till rummet.

Utrymmet mellan församlingssalen och det ursprungliga kapprummet tillkom år 1972 då en vägg delade av församlingssalens norra del. Här inrymdes entré, handikapptolett och ett extrautrymme. Dessa utrymmen har givits en enkel och för sin tid typisk utformning av hög kvalité som främst i snickerierna men även i golvbeläggningen ansluter till de omkring-

liggande rummens ursprungliga utformning. Den nytillverkade ytterdörren har i den inre delen givits en enkel slät form med ett för 1970-talet typiskt draghandtag medan dörrens utsida har utformats i överensstämmelse med sakristians dörr. En föredömlig lösning.

Det ursprungliga kapprummet är tillsammans med vapenhuset de utrymmen som mest helgjutet ger uttryck för den nationalromantiska stilen. Detta rum karaktäriseras liksom vapenhuset av en hög bevarandegrad. Det har en enkel men omsorgsfull utformning i form av väggarnas tegelbröstning med mönstermurning och ursprungliga snickerier i fernissad ek med ursprungliga glaspartier och beslag. Även kalkstensgolvet är vanligt för stilen. Påpekas bör särskilt att hatthyllan med krokar är ursprunglig och bidrar till rummets kulturhistoriska värde.

Ursprungligen var det tänkt att anställa en vaktmästare för vården av församlingshemmet. Av denna anledning inreddes en bostad om två rum och kök i våningen över kapprummet. Denna lägenhet kom dock aldrig att användas till detta ändamål utan de två rummen sammanslogs redan 1933 och där inreddes istället pastorsexpedition och det tilltänkta köket användes till förrum. Dessa utrymmen är välbevarade och har genom detta och att de speglar en tänkt och en faktisk funktion (bostad och pastorsexpedition) ett kulturhistoriskt värde.

Ovan samlingssalen finns en vind där flera av kyrkans äldre och undanställda föremål förvaras. Bl.a. står här överljusen till de två ursprungliga dörrarna mellan långhus och församlingssal.

I källaren är inrymt flera toaletter, ett kök, serveringsrum och ekonomiutrymmen. Köket bör särskilt nämnas då det speglar användningen av församlingshemmet. Inredningen i köket byttes ut vid renoveringen 1959 varför det har en helgjuten och tidstypisk utformning vilket bidrar till dess värde. Även serveringsrummets inredning är tidstypisk men denna gång, då den är ursprunglig, för 1930-talet. Källaren har även i övrigt en mycket hög bevarandegrad. Till och med de uttjänta pannorna står kvar i pannrummet parallellt med dagens fjärrvärmelösning.

Tornets utrymmen ovan läktarplanet har givits en för kyrktorn traditionell utformning genom att de hållits mycket enkla och redovisar de använda materialen. Då kyrkan är en förhållandevis ung kyrka är dock materialen sentida vilket gör att tornets exponerade bjälklag består av stålbalkar och formgjuten, omålad betong och att klockbockarna består av nitat stål. Denna blandning av traditionellt förhållningssätt och moderna material är en bevarandevärd kvalitet.

Inventarier

Då kyrkan är ung är den annars sparsamt försedd med inventarier. I kyrkorummet är det främst takkronorna och det fristående altaret som bör nämnas.

Kyrkans ursprungliga belysning finns fortfarande kvar men har kompletterats. Den bestod ursprungligen av fem större ljuskronor och åtta lampetter i kyrksalen. Kronorna var placerade över kyrkans mittgång och lampetterna mellan vart och ett av de stora fönstren. Läktaren hade två något mindre kronor och även församlingssalen hade den mindre varianten, fast fyra stycken. Läktarens kronor var placerade över bänkarna på var sida om orgeln. Kronor och lampetter var samtliga av mässing och levererades av Arvid Böhlmarks lampfabrik i Stockholm. Vid renoveringen år 1959 inköptes tre nya kronor, en likadan som de gamla och två av en ny sort. Vid samma renovering hängdes kronorna om och från att ha hängt över mittgången placerades de över bänkkvarteren vilket är en typisk åtgärd vid renoveringar utförda under andra halvan av 1900-talet. I samband med omhägningen försågs kronorna även med nya, helt cylindriska glasskärmar till skillnad från de ursprungliga skärmarna vilka var snedskurna. Idag saknas skärmar helt vilket ger kronorna ett uttryck som snarast hänför sig till det tidiga 1900-talets jugendstil. Denna stils exponerande glödlampor var ett sätt att visa upp en ny teknik och därmed modernitet, något som går stick i stäv med både nationalromantikens

och klassicismens stilriktningar. Annars utgör kronorna tillsammans den enskilt största och mest karaktärsskapande ursprungliga inventarierna i kyrkan.

När det gäller armaturer bör det västra vindfångets ursprungliga taklampa särskilt nämnas då den med sin utformning bidrar till en ursprunglig karaktär och den nationalromantiska helhetsutformningen i vapenhuset. Armaturen i församlingssalens ursprungliga kapprum till har en för 1950-talet tidstypisk utformning och bildar med övriga inventarier i form av bord, stolar och soffa en helgjuten bevarandevärd inredning från det sena 1950-talets stora renovering.

Det fristående altaret i långhuset tillverkades år 1984 och utgör med sin förgyllning och centrala placering ett givet blickfång i kyrkorummet. Fristående altare är ett för andra hälften av 1900-talet allt vanligare tillskott i kyrkorna. En förändring som medger att prästen håller förrettning vänd mot församlingen och därmed ett uttryck för en förändrad liturgi. Förutom altaret intar krucifixet i triumfbågen och dopfunten viktiga inventarier i kyrkorummet. Triumfkrucifixet är gjort av konstnär Eva Spångberg och är en replik av det medeltida krucifix som finns i Pelarne kyrka utanför Vimmerby. Dopfunten är ursprunglig och skänktes till kyrkan från Kähns fabriker. Den har ursprungligen haft polykrombemålning och är ett fint träarbete.

Också församlingssalen har ett fristående altare. I denna del av kyrkan utgör även triptyken från slutet av 1900-talet med ikonliknande måleri en centralpunkt.

I kyrkorummet intar de lösa stolarna och det flyttbara knäfallet ett påtagligt element som ger rummet en något tillfällig och frikyrkomässig karaktär vilket även gäller den lösa inredningen i församlingssalen. Orgeln i församlingssalen är sannolikt från 1950-talet och har en tidstypisk utformning.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan sägas att kyrkans placering och avsaknad av kyrkogård ger den en stadsmässig inramning. Exteriören är mycket välbevarad och har en omsorgsfull nationalromantisk utformning med inslag av nyklassicistiska formelement medan interiören har en mer heterogen och egensinnig stilblandning. Interiören i vapenhuset och församlingssalens ursprungliga entré och kapprum bör särskilt nämnas som välbevarade. Stilblandningen är ett för kyrkan särskiljande drag särskilt med tanke på att den stod färdig så sent som i mitten av 1930-talet.

Källförteckning

ATA Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet.

KLM Kalmar läns museums arkiv.

Lindahl Göran, Högkyrkligt lågkyrkligt frikyrkligt, Diakonistyrelsens bokförlag 1955.

Nationalencyklopedin på nätet.